

Wat is GPP?

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn het proces waarbij overheden goederen, diensten en werken aankopen die gedurende de volledige levenscyclus minder belastend zijn voor het milieu dan de goederen, diensten en werken met dezelfde primaire functie die anders zouden worden verkregen.

Wat is GPP4Growth?

GPP4Growth verenigt de ervaring en de aanpak van negen overheidsinstellingen van over heel de EU om die instellingen beter in staat te stellen beleidsmaatregelen te treffen die eco-innovatie en groene groei door middel van groene overheidsopdrachten (GPP) bevorderen. 14 % van het totale BBP van de EU wordt uitgegeven door overheidsinstanties in Europa. De overheidsuitgaven aan goederen, diensten en werken hebben een totale geraamde waarde van 1,8 biljoen euro per jaar. Die substantiële publieke "koopkracht" kan worden gebruikt om eco-innovatie, grondstoffenefficiëntie en groene groei te stimuleren door milieuvriendelijke, grondstofefficiënte goederen en diensten te promoten.

Beleidsaanbevelingen voor de verbetering van bestaande grondstoffenefficiënte beleid en GPP-plannen

Samenvatting

Zoals alle programma's van Interreg Europa heeft het programma GPP4Growth het delen van kennis en ervaring als een van zijn centrale doelstellingen. In Activiteit 1.3 van het programma GPP4Growth hebben de negen partners van GPP4Growth hun bestaande beleid voor groene overheidsopdrachten laten analyseren en konden zij hun ervaringen met groene overheidsopdrachten (GPP) uitwisselen. Uit deze analyses zijn verscheidene elementen naar voren gekomen die men als 'beste praktijken' voor groene overheidsopdrachten kan beschouwen.

Deze beleidsnota beschrijft die elementen en raadt aan dat ze worden gebruikt om het huidige GPP-beleid in de EU te verbeteren of om de ontwikkeling van nieuwe GPP-beleidsregels waar nodig te sturen..

Analyse van het bestaande GPP-beleid

Raadpleeg voor analyses van het huidige beleid en de plannen in verband met groene overheidsopdrachten van elke GPP4Growth-partner, Sectie 4 van het GPP4Growth-rapport 'Policy Recommendation Report on the Improvement of Existing Resource-efficiency Policies and GPP Plans' (pp.16 –27).

Inleiding

Opdat groene overheidsopdrachten (Green Public Procurement, GPP) een instrument voor duurzame economische ontwikkeling in de EU met impact zouden zijn, moeten er volledige en nauwgezette plannen en beleidsregels voorhanden zijn die het gebruik van GPP door overheidsdiensten vergemakkelijken en sturen.

Na een analyse van de ervaringen en het bestaande beleid van de individuele partnerregio's van GPP4Growth, zijn zeven 'beste praktijken' geïdentificeerd. Het is aanbevolen dat ze aan de overheidsdiensten van andere lidstaten worden doorgegeven, zodat zij hun eigen plannen en beleidsregels voor GPP en middefficiëntie kunnen opstellen of verbeteren. Deze overdraagbare aanbevelingen voor beleidsontwikkeling worden hierna uiteengezet.

Overdraagbare elementen van het beleid van de GPP4Growth-partners

1. Consistente planning op meerdere niveaus en van meerdere aspecten

De planning van een strategie en de resulterende ontwikkeling van een GPP-beleid (of verbeteringen van een bestaand beleid) moeten allesomvattend zijn. De analyse en de rechtvaardiging van een strategie zijn een belangrijke aanvulling op de ontwikkelde beleidsdocumenten. Voor de ontwikkeling van een GPP-beleid is het belangrijk dat men een batenganalyse uitvoert van zowel de reële milieuvoordelen van een beleid als zijn potentiële economische besparingen. 'Groene' opties zijn vaak goedkoper dan traditionele producten of diensten als men de volledige levensduur bekijkt.

'Levenscycluskostenberekening' (LCC) kan worden gebruikt om deze economische voordelen te meten. μ

Om ervoor te zorgen dat het beleid (of zijn verbetering) de moeite loont en de tijd zal doorstaan, vooraleer het eigenlijke beleid wordt ontwikkeld, is het van cruciaal belang dat de betrokken overheid:

- beslist welke doelstellingen (voor GPP) ze wil bereiken,
- beslist welke instrumenten ze zal gebruiken om die doelstellingen te bereiken,
- de evaluatiemethodes bepaalt waarmee ze zal kunnen meten in welke mate de doelstellingen na verloop van tijd worden bereikt.

2. Systematisch gebruik van innovatieve IT-technologieën

Een elektronisch platform voor overheidsopdrachten is sterk aanbevolen als onderdeel van elk GPP-beleid. Het platform maakt de administratieve aspecten van de groene overheidsopdrachten na verloop van tijd vereenvoudigen en versnellen, zowel voor aankopers als voor leveranciers. Dit openbare platform zal niet alleen de behandeling van aanbestedingen vergemakkelijken, maar ook:

- een publiek toegankelijk uitwisselingsplatform van kennis en informatie zijn, wat de maatschappelijke dialoog kan versterken en de voorlichting over de beste GPP-praktijken kan aanmoedigen,
- het gebruik van de levenscycluskostenberekening van producten mogelijk maken en bevorderen,
- de opstellers van groene aanbestedingen informeren over gebruiksklare milieucriteria die zij in de aanbesteding in de beschrijving van producten/diensten kunnen gebruiken en/of in de gunningscriteria,
- een informatiebron over aanbestedingen zijn voor ondernemers (en hun administratieve last verlichten als zij willen meedingen naar een bepaalde aanbesteding),
- worden gebruikt om de resultaten van de GPP-mechanismen te monitoren,
- een duidelijke indicatie geven van het beleid van de overheidsdienst op vlak van de bevordering van alle soorten milieuvriendelijke producten en diensten.

3. Uitvoerige raadplegingen en een maatschappelijke dialoog gecombineerd met educatie over groene overheidsopdrachten (GPP)

Een gebrek aan kennis bij de ambtenaren is een van de belangrijkste hinderpalen voor de toepassing van GPP door overheidsdiensten in Europa. Dit gebrek aan gespecialiseerde kennis kan worden gecompenseerd door een unieke verantwoordelijke aan te stellen voor de opname van milieucriteria in het aanbestedingsproces van een departement. Een andere sterk aanbevolen optie is dat elke regio een netwerk creëert voor de open uitwisseling van informatie over GPP, dat de aankopers ondersteuning zou bieden bij de uitrol van GPP.

Contacten met de markt vooraleer een aanbesteding wordt opgesteld, kunnen de aankopers vertrouwd maken met de beschikbare oplossingen en met hun eventuele risico's. Deze 'marktdialoog' zal de overheidsdienst bovendien een zicht geven op of er oplossingen op de markt zijn, in welke hoeveelheden, en of ze binnen het budget passen..

Een goed beheerd netwerk voor de uitwisseling van informatie moet deze marktdialoog en meer mogelijk maken. In het netwerk zouden volgende groepen vertegenwoordigd moeten zijn :

- vertegenwoordigers van de beleidsmakers die verantwoordelijk zijn voor GPP binnen de overheidsdiensten;
- vertegenwoordigers van instellingen voor hoger onderwijs en van onderzoekscentra die knowhow en studies over de milieu-impact van groene producten/diensten kunnen leveren;
- juristen om de Europese verordeningen over GPP te interpreteren en aanwijzingen te geven over de toepassing van GPP;
- vertegenwoordigers van grote organisaties die al overdrachten doen om de nodige ervaringen over het toepassen van GPP te delen;
- vertegenwoordigers van de markt en de industrie, om informatie te geven over hoe en wanneer de ondernemingen ecolabels kunnen invoeren, aan groene criteria kunnen voldoen en meer algemeen in staat zullen zijn om aan de eisen van groene aanbestedingen te voldoen.

Om de efficiëntie van uitwisseling van informatie in de toekomst te verbeteren, moet men het werk van dit netwerk van stakeholders archiveren en beschikbaar maken, eventueel via het al vermelde elektronische platform voor overheidsopdrachten.

4. De implementatie van verplichte milieucriteria tot dat niet langer nodig is

Het is aanbevolen dat het verplichte gebruik van milieucriteria in de beoordeling van de inschrijvingen deel uitmaakt van elk GPP-beleid. Men zou evenwel een transitie van een facultatieve naar een verplichte toepassing van milieucriteria moeten organiseren, zodat de markt de tijd krijgt om zich aan te passen en de aankopers geschikte oplossingen aan te bieden.

Dit model van een 'facultatieve naar verplichte' toepassing van milieucriteria verloopt als volgt:

Stap 1: De marktopportunities onderzoeken, om de segmenten van de regionale markt met het grootste potentieel voor de ontwikkeling van groene technologieën en praktijken te identificeren. Stap 2: Het facultatieve gebruik van milieucriteria in deze specifieke marktsegmenten bevorderen.

Stap 3: Na de bevestiging dat de markt in staat is om aan de milieucriteria te voldoen, kan de transitie naar de verplichte toepassing van milieucriteria beginnen.

Op lange termijn zou de verplichte toepassing van milieucriteria ertoe moeten leiden dat een gegeven marktsegment zich aan de nieuwe groene vraag aanpast, zodat het aanbod van groene producten/diensten toeneemt en hun prijs daalt. Na verloop van tijd verdwijnen de traditionele niet-groene versies van deze producten. Nieuwe producten/diensten zullen inherent duurzaam en milieuvriendelijk zijn, zodat de eis om milieucriteria te gebruiken overbodig zal worden.

5. Rationele implementatie van ecologische certificeringen (ecolabels) in overheidsopdrachten

De rationele implementatie van 'ecolabels' in het GPP-beleid is aanbevolen.

Men moet echter voorzichtig zijn voor men in een aanbesteding het gebruik van ecolabels verplicht, aangezien het bestaan van te veel relevante ecolabels de overheidsdienst voor de administratieve en technische uitdaging zou kunnen plaatsen om meerdere ecolabels te vergelijken, om te bevestigen dat ze equivalent zijn enzovoort. Als een overheidsdienst vertrouwd is met een specifiek ecolabel, zijn toekenningsprocedure kent en op de hoogte is van de eigenschappen van de geteste producten, kan een ecolabel worden gebruikt om het aanbestedingsproces efficiënter te maken.

Los daarvan moeten de overheidsdiensten focussen op de identificatie van productcategorieën en moeten zij de vereiste groene eigenschappen van die producten bekendmaken. De overheidsdienst kan dan te kennen geven dat de certificering van deze producten overbodig is omdat, wanneer de producten die de markt aanbiedt de vereiste groene eigenschappen bezitten, ze gezien hun aard duurzaam en groen zijn. De overheidsdienst die een dergelijk product aankoopt, zal bijgevolg groen kopen.

6. De implementatie van de GPP-doelstellingen monitoren

Men kan de implementatie van GPP eenvoudig monitoren door het aantal behandelde groene aanbestedingen, dus aanbestedingen die een milieuelement bevatten, kwantitatief te meten. Dit zou zelfs een standaard onderdeel moeten zijn van elke rapportageprocedure in een GPP-beleid.

Er zijn meer uitgebreide rapportagepraktijken mogelijk:

- de waarde van de opdracht zelf en de relatieve waarde van de gebruikte milieucriteria vermelden, bijvoorbeeld door de procentagewaarde van de groene elementen op het geheel van de opdracht aan te geven;
- de impact van een technologische innovatie op het natuurlijke milieu meten en;
- de verlaging van de volledige levenscycluskosten van het product dankzij zijn groene karakter rapporteren en ook rekening houden met de milieu-impact.

Hoe belangrijker de aanbesteding, hoe meer rapportageverplichtingen eraan verbonden zouden moeten zijn.

7. Beperking van de administratieve last voor ondernemers die aan de aanbesteding deelnemen

De implementatie van elektronisch platform voor overheidsopdrachten, zoals hierboven beschreven, vermindert het administratieve werk voor ondernemers/aannemers die aan een aanbesteding willen deelnemen aanzienlijk.

Maar in afwachting van de invoering van een dergelijk systeem dat de administratieve last verlicht, moet men bij de evaluatie van de inschrijvingen op de verklaringen van de aannemer vertrouwen. Met het oog op de beoordeling moet het volstaan dat de aanbestedende overheidsdienst een persoonlijke verklaring van de inschrijver voorlegt als bewijs dat hij aan bepaalde eisen voldoet. Inschrijvers die een valse verklaring hebben ingediend, moeten streng worden bestraft, door hen van toekomstige aanbestedingen uit te sluiten. Ze zouden ook strafrechtelijk kunnen worden vervolgd.

De technologische vooruitgang in de automatische vertaling van documenten zal helpen om een andere administratieve taak te verlichten voor aannemers die op bepaalde aanbestedingen inschrijven: de taalbarrière die in internationale aanbestedingen kan bestaan.

Meer informatie

Deze beleidsnota werd opgemaakt door het Department of Communications, Climate Action and the Environment of the Republic of Ireland / Roinn Cumarsáide, Gníomhaithe ar son na hAeráide agus Comhshaoil en is gebaseerd op een rapport dat werd uitgewerkt door GPP4Growth-partner, region Lodzkie in Polen. Het volledige rapport heet 'Policy recommendation report on the improvement of existing resource-efficiency policies and GPP plans' en is op verzoek beschikbaar

Bezoek www.interregeurope.eu/gpp4growth voor meer over GPP4Growth.

Visit www.interregeurope.eu/gpp4growth for more about GPP4Growth.

VRAGEN

Liesbeth Taverniers
Adviseur
Provincie Antwerpen
Dienst Duurzaam Milieu-
en
Natuurbeleid
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen

T +32 3 240 57 55
liesbeth.taverniers@provincieantwerpen.be